

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІТЬ ЯК СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджується роль корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) у забезпеченні сталого розвитку будівельного підприємства. Розглянуто концептуальні основи КСВ, ключові чинники зміни концепції КСВ та імперативи її розвитку та вплив на соціально-економічний розвиток компанії у будівельній галузі. Особливу увагу приділено взаємозв'язку між реалізацією принципів сталого розвитку та впровадженням стратегій КСВ, які враховують екологічні, економічні та соціальні аспекти. Аналізуються сучасні виклики, з якими стикаються будівельні підприємства в умовах посилення екологічних вимог і стандартів, зростання суспільних очікувань щодо відповідального ведення бізнесу та конкуренції на ринку.

У статті визначено напрямки реалізації найкращих практик реалізації КСВ у будівельному секторі, які рекомендовано поширювати учасникам будівництва задля переходу на принципи сталого розвитку, зокрема у сфері енергоефективності, утилізації відходів, розвитку місцевих громад і підвищення якості робочих місць.

Значна увага приділяється аналізу вигод від впровадження КСВ, включаючи зміцнення репутації компанії, підвищення її конкурентоспроможності, залучення інвестицій та зростання лояльності співробітників і клієнтів. Також досліджуються бар'єри, що можуть виникати при реалізації таких ініціатив, і запропоновано рекомендації для їх подолання.

Окремої уваги заслуговує вплив КСВ на внутрішню ефективність будівельного підприємства. Застосування принципів енергоефективності, раціональне використання ресурсів, розвиток кадрового потенціалу та соціальні програми для працівників сприяють зниженню витрат, підвищенню продуктивності та формуванню стійкої бізнес-моделі.

Результати дослідження вказують на те, що інтеграція КСВ у стратегію розвитку будівельного підприємства сприяє досягненню довгострокової стійкості бізнесу та забезпеченню балансу між економічною вигодою, соціальною відповідальністю та екологічною безпекою. Запропоновано конкретні кроки для посилення КСВ у будівельному секторі, які можуть бути адаптовані до різних умов господарювання.

Ключові слова: *сталий розвиток, корпоративна соціальна відповідальність, соціальна стабільність, соціальна захищеність, економічна ефективність, соціальні ініціативи, корпоративна культура, корпоративне управління, управління персоналом, конкурентоспроможність, репутація компанії, економічна стійкість, цифрова трансформація, життєвий цикл об'єкта нерухомості, реінжиніринг, будівельне підприємство, стейкхолдери, будівельний сектор.*

Вступ. Актуальність досліджуваної теми зумовлена сучасними глобальними викликами, які постають перед будівельною галуззю. Будівництво є однією з найбільш ресурсомістких сфер економіки, яка суттєво впливає на екологію через споживання природних ресурсів, утворення будівельних відходів і значний рівень викидів парникових газів. У таких умовах виникає потреба у трансформації діяльності будівельних підприємств у напрямі сталого розвитку, що передбачає врахування екологічних, економічних і соціальних аспектів, а корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) стає важливим інструментом забезпечення цього переходу, оскільки дозволяє гармонізувати інтереси бізнесу, суспільства та довкілля та забезпечити діалог між різними стейкхолдерами будівельних проектів протягом усього життєвого циклу об'єктів будівництва, що є основою партисипативного управління.

Сьогодні суспільство все більше очікує від компаній не лише економічної ефективності, але й активного внеску у вирішення соціальних проблем і захист довкілля. Для будівельних підприємств, діяльність яких має прямий вплив на якість життя окремих громадян і цілих громад, а також на стан навколишнього середовища, інтеграція КСВ у бізнес-стратегію набуває особливого значення.

Крім того, впровадження КСВ сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств у контексті глобалізації та зростаючих вимог до екологічності й соціальної відповідальності бізнесу. Будівельні компанії, які впроваджують сталі практики, мають більше шансів залучати інвесторів, здобувати довіру споживачів і розширювати доступ до міжнародних ринків. Також реалізація соціально відповідальних ініціатив позитивно впливає на репутацію компанії, зміцнюючи її позиції на ринку.

Таким чином, дослідження корпоративної соціальної відповідальності як складової сталого розвитку будівельного підприємства є актуальним і важливим напрямком досліджень, оскільки дозволяє розробити підходи до подолання сучасних викликів та формування стійкого розвитку, який задовольняє потреби не лише бізнесу, але й суспільства та довкілля.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженням світового досвіду розвитку корпоративної соціальної відповідальності присвячено роботи

таких науковців як: Смачило В.В. [1], Зінченко А.Г., Саприкіна М.А. [2], Середюк К.В. [3], Huang C.F., Lu W.H., Lin T.T., Wu E.J. [4], Zhang Q., Lan O.B., Lim B.T.H. [5], Kaushik V., Walsh C.A. [6], Білан О.С. [7], Деліні М.М. [8], Лебедев І.В. [9], Новікова О.Ф., Дейч М.Є., Панькова О.В. та ін. [10], Задорожна Р.П. [11], Лихолат С.М. [12], Гойко А.Ф. [13] та ін. Але потребують детального аналізу тенденції та вимоги, які здатні змінити підходи до розвитку КСВ у будівництві.

Метою дослідження є аналіз чинників впливу на розвиток корпоративної соціальної відповідальності у будівництві, імперативів її становлення та практик реалізації.

Виклад основний матеріалу. Важливість дослідження корпоративної соціальної відповідальності для учасників будівництва обумовлена декількома ключовими імперативами (рис. 1):

1. Зростання негативного впливу будівельної галузі на довкілля, включаючи викиди парникових газів, споживання природних ресурсів та утворення будівельних відходів, створює необхідність впровадження принципів сталого розвитку. У цьому контексті корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) стає важливим інструментом для мінімізації екологічних ризиків.

Рис. 1. Імперативи розвитку КСВ в середовищі будівельних проєктів (розроблено авторкою)

2. Сучасне суспільство все більше вимагає від бізнесу не лише фінансової ефективності, а й активного внеску в соціальний та екологічний розвиток. Будівельні підприємства, які впроваджують КСВ, можуть не лише підвищити свою репутацію, але й отримати лояльність клієнтів і підтримку громад.

3. На ринку зростає попит на екологічно чисті та соціально відповідальні продукти і послуги. Інтеграція КСВ у діяльність

будівельного підприємства дозволяє компаніям вирізнятися серед конкурентів і створювати довгострокові переваги.

4. У багатьох країнах впроваджуються суворіші екологічні та соціальні норми. Відповідність таким стандартам через реалізацію КСВ дозволяє будівельним підприємствам уникати штрафів, зберігати доступ до міжнародних ринків і залучати інвесторів.

5. КСВ сприяє зменшенню витрат, пов'язаних із використанням енергоресурсів, управлінням відходами та залученням кваліфікованих кадрів. Це допомагає будівельним компаніям створювати стійку бізнес-модель, яка відповідає викликам сучасності.

6. Будівельні підприємства відіграють значну роль у розвитку місцевих громад, створенні робочих місць та покращенні інфраструктури. Впровадження соціально відповідальних ініціатив дозволяє компаніям активно сприяти вирішенню соціальних проблем та отримувати підтримку з боку громад.

Таким чином, дослідження ролі КСВ у сталому розвитку будівельного підприємства є надзвичайно важливим з огляду на сучасні виклики, що стоять перед галуззю, і потенційні вигоди для бізнесу, суспільства та довкілля.

Реалізація практик корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) у будівництві охоплює широкий спектр напрямів, спрямованих на досягнення балансу між економічними вигодами, екологічною відповідальністю та соціальними потребами. Зокрема, значна увага приділяється таким сферам, як енергоефективність, утилізація відходів, розвиток місцевих громад і підвищення якості робочих місць.

У сфері **енергоефективності** впровадження КСВ полягає у використанні сучасних технологій та матеріалів, які сприяють зниженню споживання енергоресурсів на всіх етапах будівельного процесу. Це може включати розробку проєктів із застосуванням енергоефективних конструкцій, інтеграцію відновлюваних джерел енергії (сонячних панелей, теплових насосів), а також створення інфраструктури, що забезпечує мінімізацію втрат тепла та енергії. Такі заходи не лише відповідають екологічним стандартам, але й дозволяють знижувати витрати для кінцевих споживачів будівельної продукції.

У контексті **утилізації відходів** соціально відповідальні будівельні підприємства активно працюють над впровадженням стратегій мінімізації відходів і повторного використання матеріалів. Це передбачає впровадження систем сортування та переробки будівельних відходів, створення екологічних полігонів для їх безпечного зберігання та утилізації, а також стимулювання повторного використання ресурсів у виробництві. Такі ініціативи сприяють зменшенню впливу на навколишнє середовище та підвищенню ефективності використання матеріальних ресурсів.

Розвиток **місцевих громад** є ще одним важливим напрямом реалізації КСВ. Будівельні компанії можуть сприяти покращенню умов життя в регіонах, де вони працюють, шляхом підтримки місцевих інфраструктурних проєктів, фінансування соціальних програм і створення робочих місць. Особливо актуальною є участь компаній у проєктах будівництва шкіл, лікарень, культурних центрів і житлових об'єктів для соціально незахищених верств населення. Окрім того, будівельні підприємства можуть сприяти розвитку місцевого бізнесу через залучення регіональних постачальників і підрядників.

Підвищення **якості робочих місць** є важливим компонентом соціальної відповідальності будівельних підприємств. Це включає створення безпечних і комфортних умов праці, забезпечення працівників гідною оплатою, соціальними гарантіями та можливостями професійного розвитку. Особливу увагу слід приділяти програмам навчання, перекваліфікації та підвищення кваліфікації персоналу, що дозволяє працівникам адаптуватися до сучасних викликів галузі та підвищувати свою конкурентоспроможність. Також важливим аспектом є розвиток корпоративної культури, яка сприяє залученості працівників і формуванню мотивації до досягнення спільних цілей.

Соціальні гарантії є важливим елементом корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), оскільки вони формують основу для сталого розвитку компанії та створення сприятливого середовища як для працівників, так і для громади, в якій функціонує підприємство. Їх вплив на розвиток КСВ проявляється через кілька ключових аспектів:

1. **Зміцнення довіри до компанії.** Забезпечення соціальних гарантій, таких як справедлива оплата праці, охорона здоров'я, страхування та безпечні умови праці, сприяє формуванню позитивного іміджу компанії серед працівників і суспільства. Це зміцнює довіру до бізнесу як до соціально відповідального учасника економіки, що враховує потреби своїх співробітників і громади.

2. **Зростання лояльності співробітників.** Працівники, які отримують соціальні гарантії, почуваються більш захищеними та мотивованими. Це призводить до підвищення їхньої лояльності до компанії, зменшення плинності кадрів і зростання продуктивності праці. Такий підхід стає складовою внутрішньої КСВ, яка орієнтована на забезпечення добробуту персоналу.

3. **Підвищення конкурентоспроможності компанії.** Надання соціальних гарантій допомагає компанії залучати та утримувати висококваліфіковані кадри. У конкурентному середовищі це є важливим чинником для зростання бізнесу. Крім того, забезпечення працівників гарантіями сприяє створенню репутації роботодавця, який дбає про своїх співробітників, що може приваблювати нові таланти.

4. **Формування позитивного іміджу у громадах.** Соціальні гарантії, що виходять за межі потреб працівників і враховують інтереси

місцевої громади, такі як підтримка освіти, охорони здоров'я чи інфраструктурних проєктів, зміцнюють зв'язок компанії з суспільством. Це створює сприятливе середовище для діяльності підприємства, знижує соціальні конфлікти та посилює партнерські відносини.

5. **Відповідність стандартам сталого розвитку.** У багатьох країнах соціальні гарантії є вимогою законодавства або складовою міжнародних стандартів КСВ. Дотримання цих норм підвищує відповідність діяльності компанії сучасним вимогам сталого розвитку та дозволяє інтегрувати її у глобальні економічні процеси.

6. **Мінімізація ризиків.** Компанії, які забезпечують соціальні гарантії, знижують ризики, пов'язані з трудовими конфліктами, страйками чи судовими позовами. Це сприяє стабільності роботи підприємства та його фінансовій ефективності.

Таким чином, соціальні гарантії є невід'ємною частиною розвитку КСВ, оскільки вони забезпечують баланс між інтересами компанії та її співробітників, підвищують конкурентоспроможність, сприяють сталому розвитку та створюють позитивний імідж відповідального бізнесу в очах суспільства.

Висновки. Корпоративна соціальна відповідальність є важливою складовою переходу до сталого розвитку будівельних підприємств. Інтеграція корпоративної соціальної відповідальності у бізнес-стратегію компаній є не лише важливою умовою відповідності сучасним суспільним і екологічним викликам, але й значним чинником підвищення ефективності діяльності підприємства та його конкурентоспроможності.

Зокрема, встановлено, що КСВ у будівельному секторі є багатовимірним поняттям, яке охоплює соціальні, економічні та екологічні складові. Впровадження соціально відповідальних практик сприяє гармонізації взаємовідносин між бізнесом, працівниками, громадами та державою, створюючи сприятливі умови для довгострокового розвитку. Особливо важливим є той факт, що реалізація КСВ допомагає будівельним підприємствам вирішувати комплекс завдань: зменшувати негативний вплив на довкілля, оптимізувати використання ресурсів, підтримувати місцеві громади та підвищувати рівень соціального захисту працівників.

Застосування принципів сталого розвитку в будівництві сприяє зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище через впровадження енергоефективних технологій, використання екологічно чистих матеріалів, раціональне управління відходами та зниження викидів парникових газів, що дозволяє підвищити ефективність експлуатації об'єктів та їх оновлення протягом життєвого циклу, а не тільки в період будівництва.

Забезпечення безпечних умов праці, дотримання трудових прав, впровадження програм професійного розвитку та підтримка соціальних ініціатив створюють мотивацію для працівників, підвищують їхню

продуктивність і сприяють формуванню позитивного іміджу компанії в суспільстві.

Інвестиції у соціально відповідальні ініціативи сприяють зростанню репутаційного капіталу компанії, що, своєю чергою, підвищує її привабливість для інвесторів, споживачів і партнерів. Також використання ресурсозберігаючих технологій дозволяє зменшити витрати та підвищити рентабельність діяльності.

На основі проведеного дослідження можна стверджувати, що корпоративна соціальна відповідальність є потужним інструментом, який дозволяє будівельним підприємствам не лише відповідати сучасним вимогам ринку, але й закласти міцний фундамент для сталого розвитку. Інтеграція КСВ у діяльність компаній сприяє досягненню балансу між економічними, екологічними та соціальними аспектами, що є ключовою умовою для довгострокової стійкості учасників будівництва та розвитку суспільства загалом.

Список літератури:

1. Смачило В.В., Баляба В. О. Оцінка соціальної відповідальності будівельних підприємств. *Економіка:реаліч часу*.2015. №6.С.162–169
2. Зінченко А.Г., Саприкіна М.А. Розвиток КСВ в Україні: 2010–2018.К.: Видавництво «Юстон», 2017. 52 с.
3. Середюк К.В.Корпоративна соціальна відповідальність будівельних підприємств: стан, тенденції розвитку та політика впровадження. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2022. No 50 (2). С. 130-136.
4. Huang C.F., Lu W.H., Lin T.T., Wu E.J. The current conditions of CSR implementation in construction industry: A lesson from Taiwan. *Applied Ecology and Environmental Research*. 2017. Vol.15(2). pp.67–80.
5. Zhang Q., Lan OoB., Lim B.T.H. Mapping Perceptions and Implementation of Corporate Social Responsibility for Construction Firms via Importance – Performance Analysis: Paths of Improvement. *Journal of Management in Engineering*. 2021. Vol.37 no6. DOI:[https://doi.org/10.1061/\(asce\)me.1943-5479.0000954](https://doi.org/10.1061/(asce)me.1943-5479.0000954)
6. Kaushik V, Walsh CA. Pragmatism as a Research Paradigm and Its Implications for Social Work Research. *Social Sciences*. 2019. 8(9):255. <https://doi.org/10.3390/socsci8090255>
7. Білан О. С. Дослідження особливостей формування програми корпоративної соціальної відповідальності. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. № 1(22). С. 49– 52
8. Деліні М. М. Напрями підвищення корпоративної соціальної відповідальності українського бізнесу. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 15. С. 118-122.

9. Лебедев І.В. Забезпечення сталого розвитку на засадах корпоративної соціальної відповідальності. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 1(139). С. 106-116.

10. Новікова О. Ф., Дейч М. Є., Панькова О. В. та ін. Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки): моногр. Донецьк, 2013. 296 с

11. Задорожна Р. П. Корпоративна соціальна відповідальність як засіб зміцнення бренду компанії в умовах поведінкової економіки. *Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки: [матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (18 лютого 2021 р.)]* / відп. ред. О.М. Павлова, К. В. Павлов, Л. В. Шостак, А. М. Лялюк. Луцьк, 2021. С. 500-502.

12. Лихолат С.М. Аналіз реалізації принципів корпоративної соціальної відповідальності в практичній діяльності підприємств. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*, 2022, 34: 238-245.

13. Гойко А.Ф. Методичні питання оцінки ефективності роботи будівельного підприємства. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*, 2022. №49(1), С. 148–156.

14. Bozhanova V., Korenyuk P., Lozovskyi O., ... Koval V. Green Enterprise Logistics Management System in Circular Economy. *International Journal of Mathematical, Engineering and Management Sciences*, 2022. 7, No. 3, 350-363.

References:

1. Smachylo, V.V., Baliaba, V. O. (2015). Otsinka sotsialnoi vidpovidalnosti budivelnnykh pidpriemstv. *Ekonomika:realiichasu*, 6, 162–169.

2. Zinchenko, A.H., Saprykina, M.A. (2017). Rozvytok KSV v Ukraini: 2010–2018. K.: Vydavnytstvo «Iuston».

3. Serediuk, K.V. (2022). Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist budivelnnykh pidpriemstv: stan, tendentsii rozvytku ta polityka vprovadzhennia. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*. No 50 (2). Pp. 130-136.

4. Huang, C.F., Lu, W.H., Lin, T.T., Wu, E.J. (2017). The current conditions of CSR implementation in construction industry: A lesson from Taiwan. *Applied Ecology and Environmental Research*. Vol. 15(2). Pp.67–80. DOI: https://doi.org/10.15666/aeer/1502_067080

5. Zhang, Q., Lan, O.B., Lim B.T.H. (2021). Mapping Perceptions and Implementation of Corporate Social Responsibility for Construction Firms via Importance–Performance Analysis: Paths of Improvement. *Journal of Management in Engineering*. Vol. 37, no 6. DOI: [https://doi.org/10.1061/\(asce\)me.1943-5479.0000954](https://doi.org/10.1061/(asce)me.1943-5479.0000954)

6. Kaushik, V., Walsh, C.A. (2019). Pragmatism as a Research Paradigm and Its Implications for Social Work Research. *Social Sciences*. 8(9):255. <https://doi.org/10.3390/socsci8090255>
7. Bilan, O.S. (2017). Doslidzhennia osoblyvosti formuvannia prohramy korporativnoi sotsialnoi vidpovidalnosti. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy*. № 1(22). Pp. 49–52
8. Delini, M.M. (2015). Napriamy pidvyshchennia korporativnoi sotsialnoi vidpovidalnosti ukraïnskoho biznesu. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. № 15. Pp. 118-122.
9. Lebediev, I.V. (2013). Zabezpechennia staloho rozvytku na zasadakh korporativnoi sotsialnoi vidpovidalnosti. *Aktualni problemy ekonomiky*. № 1(139). Pp. 106-116.
10. Novikova, O.F., Deich, M.Ye., Pankova, O.V. et al. (2013). Diahnostyka stanu ta perspektyv rozvytku sotsialnoi vidpovidalnosti v Ukraini (ekspertni otsinky): monohr. Donetsk.
11. Zadorozhna, R.P. (2021). Korporativna sotsialna vidpovidalnist yak zasib zmitsnennia brendu kompanii v umovakh povedinkovoi ekonomiky. *Sotsialno-kompetentne upravlinnia korporatsiiamy v umovakh povedinkovoi ekonomiky*: [materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. (18 liutoho 2021 r.)] / vidp. red. O.M. Pavlova, K. V. Pavlov, L. V. Shostak, A. M. Lialiuk. Lutsk, Pp. 500-502.
12. Lykholat, S.M. (2022). Analiz realizatsii pryntsyviv korporativnoi sotsialnoi vidpovidalnosti v praktychnii diïalnosti pidpriemstv. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*, 34: 238-245.
13. Hoiko, A.F. (2022). Metodychni pytannia otsinky efektyvnosti roboty budivelnoho pidpriemstva, *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*, №49(1), 148–156.
14. Bozhanova, V., Korenyuk, P., Lozovskyi, O., ... Koval, V. (2022). Green Enterprise Logistics Management System in Circular Economy *International Journal of Mathematical, Engineering and Management Sciences*, 7, No. 3, 350-363.

O. Bielienskova

Corporate social responsibility as a component of sustainable development of a construction enterprise

The article examines the role of corporate social responsibility (CSR) in ensuring the sustainable development of a construction enterprise. The conceptual foundations of CSR, key factors in changing the concept of CSR and the imperatives of its development and the impact on the socio-economic development of companies in the construction industry are considered. Particular attention is paid to the relationship between the implementation of sustainable development principles and the implementation of CSR strategies that take into account environmental, economic and social aspects. The article analyzes the current challenges faced by construction enterprises in the context

of strengthening environmental requirements and standards, growing public expectations for responsible business conduct and competition in the market.

The article identifies areas for implementing best practices for implementing CSR in the construction sector, which are recommended to be disseminated to construction participants in order to transition to the principles of sustainable development, in particular in the field of energy efficiency, waste disposal, local community development and improving the quality of jobs.

Considerable attention is paid to the analysis of the benefits of implementing CSR, including strengthening the company's reputation, increasing its competitiveness, attracting investments and increasing employee and customer loyalty. Barriers that may arise during the implementation of such initiatives are also examined, and recommendations are offered for overcoming them.

The impact of CSR on the internal efficiency of a construction company deserves special attention. The application of energy efficiency principles, rational use of resources, development of human resources and social programs for employees contribute to reducing costs, increasing productivity and forming a sustainable business model.

The results of the study indicate that integrating CSR into the development strategy of a construction company contributes to achieving long-term business sustainability and ensuring a balance between economic benefit, social responsibility and environmental safety. Specific steps are proposed to strengthen CSR in the construction sector, which can be adapted to different business conditions.

Keywords: *sustainable development, corporate social responsibility, social stability, social security, economic efficiency, social initiatives, corporate culture, corporate governance, personnel management, competitiveness, company reputation, economic sustainability, digital transformation, real estate life cycle, reengineering, construction company, stakeholders, construction sector.*

Посилання на статтю:

APA: Bielenkova, O. (2023). Corporate social responsibility as a component of sustainable development of a construction enterprise. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*, 52(2), 240-249.

ДСТУ: Беленкова О.Ю. Корпоративна соціальна відповідальність як складова сталого розвитку будівельного підприємства. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2023. № 52 (2). С. 240-249 .